

N^{ro.} 31.

N^{ro.} 31.

Bromberg, den 30^{ten} Juli 1824.

Bydgoszcz, d. 30^{go} Lipca 1824.

Befugungen der Königl. Regierung.

2138 Juli I.

Neubau der Brücke über die Nege bei Zamosc.

Die Grundherrschaft Labiszyn beabsichtigt, die Brücke über die Nege bei Zamosc neu bauen zu lassen. Dadurch wird die Passage über Rynarzewo eine Zeitlang gehemmt, und wird deshalb das Publikum angewiesen, während dieses Brückenbaues, und zwar vom 8. August d. J. ab, die Passage entweder über Thurmühle oder Walownica zu nehmen.

Bromberg, den 21. Juli 1824. Abthl. I.

Urządzenia Król. Regencyi.

2138 z Lipca I.

Nowa budowla mostu przez Noteć przy Zamosciu.

Dominiurn Labiszyn ma zamiar most przez Noteć przy Zamosciu nowo wybudować kazać. Przez to zamknięty będzie na niejakı czas przejazd przez Rynarzewo, i dla czego poleca się publiczności, aby się w czasie téy budowlı mostu z mianowicie od 8go Sierpnia r. b. począwszy albo drogą przez młyn Thur lub Wałownicę udawała,

Bydgoszcz, d. 21. Lipca 1824. W. I.

51 Juni I.

Die Einrichtung des jüdischen Schutwesens betreffend.

In Folge einer Verfügung des Königl. vorgeordneten hohen Ministerii vom 22. Septem-ber 1823 haben wir unterm 25. Oktober des- selben Jahres die sämmtlichen Königl. Land-räthlichen Aemter unfers Verwaltungs-Bezirks mit denjenigen Bestimmungen genau be-

51 z Czerwca I.

Względem urzadzenia szkół zydowskich.

Wskutek urzadzenia Król. wysokiego Ministerstwa z dnia 22. Wrzesnia 1823. zawiadomilleny dokladnie na dniu 25. Pazdziernika tegoz roku wszystkie Król. Urzedy Radzco-Ziemianskie Departamentu naszego o tych postanowieniach, podlug

kannt gemacht, nach welchem bei der gegenwärtig eingeleiteten Einrichtung des jüdischen Schulwesens streng verfahren werden soll.

Zwar sind nach Ausweis der größtentheils eingegangenen Berichte der Landrätlichen Aemter die Synagogen-Ältesten in den verschiedenen Kreisen von jenen Bestimmungen zu ihrer Nachachtung in Kenntniß gesetzt worden, dennoch halten wir es für angemessen, in Folge einer Verfügung des Königl. hohen Ministerii der Geistlichen, Unterrichts- und Medizinal-Angelegenheiten vom 15. Mai d. J. nachfolgende Anordnungen, in Betreff des Unterrichts jüdischer Schulkinder, zur allgemeinen Kenntniß zu bringen:

- 1) Die Juden, welche den nöthigen Unterricht für ihre Kinder in ihren Häusern nicht besorgen können oder wollen, sind schuldig, die Kinder nach zurückgelegtem fünftem Jahre zur Schule zu schicken. (Allgem. Landrecht II. 12. § 43.)
- 2) Auch die jüdischen schulfähigen Kinder sollen erforderlichen Falls durch Zwangsmittel und Bestrafung der nachlässigen Eltern zum Besuch der Schule angehalten werden. (§ 48. I. c.)
- 3) An solchen Orten, wo die Juden eigene Schulen ihres Glaubens nicht eingerichtet haben, sind dieselben verpflichtet, ihre Kinder in die öffentlichen christlichen Schulen zu schicken. In letzteren können jedoch die jüdischen Kinder nicht gezwungen werden, dem Unterrichte in den eigentl. christlichen Religions-Wahrheiten beizuwohnen. (§ 11. I. c.)
- 4) Die Prüfung und Bestätigung der Lehr- und Einrichtungs-Pläne der jüdischen Schulen, so wie die Prüfung der zum Gebrauch bestimmten Schulbücher, und überhaupt die Aufsicht und Verwaltung des gesammten jüdischen Schulwesens

welcher prty zadysponowanem teraz urzadzaniu szkół żydowskich ściśle postępowane bydz ma.

Stosownie do nadesztych raportów Urzędów Radczco - Ziemiańskich uwiadomieni w prawdzie zostali starai synagog w różnych Powiatach o postanowieniach tych ku zastosowaniu się. Za rzecz iednakowoż stosowną uznaiemy, wskutek urzadzienia Król. wysokiego Ministerstwa interessów duchownych i lekarskich z dnia 15. Maia r. b. następane rozporządzenia względem uczenia się dzieci żydowskich do wiadomości publiczney podać.

- 1) Żydzi, którzy potrzebnych nauk swym dzieciom w domach swych dawać nie mogą lub niechą, obowiązani są dzieci po ukończeniu 5go roku do szkoły posyłać; (powszechnie prawo krajowe II. 12. § 43.)
- 2) Podobnież zdolne dzieci żydowskie mają bydz w razie potrzeby środkami zmuszającemi i karaniem opieszalych rodziców do chodzenia do szkoły z naglans, (§ 48. I. c.)
- 3) W miejscach, gdzie żydzi własnych szkół ich wyznania nieurządzili, obowiązani są, dzieci swe do publicznych szkół chrześciańskich przesyłać. W ostatnich iednak zmuszans bydz nie mogą dzieci żydowskie do słuchania istotnych chrześciańsko - religijnych prawd, (§ 11. I. c.)
- 4) Rozpoznanie i zatwierdzenie planow nauki i urzadzienia szkół żydowskich, iako też rozpoznanie przeznaczonych do użycia ksiąg szkolnych a szczególniey dozór i administracya wszystkich żydowskich szkół dziać się ma w ten

soll ganz in der Art erfolgen, wie dieses durch die Konsistorial- und Regierungs-Instruktion vom 23. Oktober 1817 im Allgemeinen festgesetzt ist.

5) Besonders soll an den jüdischen Schulen kein Lehrer angestellt werden, der nicht in einer Prüfung, die mit ihm, die Religions-Kenntnisse ausgenommen, in ganz gleicher Art, wie mit jedem Lehrer an einer christlichen Schule der nemlichen Gattung, vorgenommen werden wird, als tüchtig zum Lehramte erkundet ist. (Allg. Landrecht II. 12. § 24.)

6) Jüdische, für den Religions-Unterricht ausschließlich zu bestellende Lehrer müssen sich ebenfalls einer Prüfung unterwerfen, in welcher zwar nicht das Maas ihrer eigentlich jüdischen Religions-Kenntnisse, wohl aber untersucht werden soll: ob sie die übrigen, von einem dem Lehrstande gewidmeten Subjekte erwarteten Kenntnisse und Geschicklichkeiten besitzen.

7) Auch diejenigen jüdischen Privat-Lehrer, welche Lehrstunden in den Häusern geben wollen, müssen ihre Tüchtigkeit dazu in einer mit ihnen zu veranstaltenden Prüfung ausweisen.

Nur solche Lehrer, welche auf den Grund des von der angetretenen Prüfungs-Kommission ihnen über ihre hinlängliche Qualifikation ausgestellten Zeugnisses eine Konzeption bei uns nachgesucht und erhalten haben, sollen künftig befugt seyn, Lehrstunden zu geben. (Allg. Landrecht II. 12. § 8.)

Die sämmtlichen Königl. Landrätshlichen Aemter und die betreffenden Orts-Polizey-Behörden werden zur pünktlichsten und aufmerksamsten Ausführung der gegebenen Vorschriften hiedurch angewiesen. Besonders sollen die betreffenden Behörden mit Nach-

sam sponob, iak instrukcyja Konsystoryalna i Regencyjna z dnia 23go Października 1817. w powzechnosci przepisane.

5) Szczególniey nie ma być przy szkole żydowskiej żaden nauczyciel ustanowiony, który przy examinie, z nim, wyiaweży wiadomości religijne, w podobny sposob iak z nauczycielem przy szkole chrześcijańskiej podobnego rodzaju przedsięwziąć się mającym, za zdanego do Urzędu znaleźony nie będzie, (powszechno prawo krajowe II. 12. § 24.)

6) Nauczyciele żydowscy do dawania nauki w religii wyłącznie ustanowieni poddać się podobnież muszą examinowi, w którym wprawdzie nie miara ich istotnych wiadomości o religii żydowskiej, ale raczej rozpoznane być ma, czyli inne po subiekcie stanowi nauczycielskiemu poświęconemu oczekiwane wiadomości i zdolności posiadają.

7) Ci nawet nauczyciele prywatni żydowscy, którzy godziny w domach dawać chcą, udowodnić muszą zdadność swą do tego przez złożenie examinu z nimi przedsięwziąć się mającego.

Tacy tylko nauczyciele, którzy na mocy attestu przez Kommissyą examinyjną im z ich zdadności wygotowanego, konsensu unas poszukiwali i takowy otrzymali, mają mieć na przyszłość prawo do dawania godzin nauki, (powszechno prawo krajowe II. 12. § 8.)

Wszystkim Król. Urzędom Radco-Ziemianskim i właściwym policyjno-miejscowym Władzom nakazujemy niniejszém iak naypunktualniéysze i naybacniéy wykonanie danych przepisów. Szczególniey zaś starać się powinny Władze właściwe

druck darauf halten, daß die jüdischen Winkelschulen geschlossen, mit allen bisher noch nicht geprüften jüdischen Lehrern die erforderlichen Prüfungen eingeleitet und nöthigen Falls durch Zwangsmittel die schulfähigen jüdischen Kinder in die Ortsschulen eingewiesen werden.

Wir sind zwar durch einzelne glückliche Erfahrungen, wie Beispielweise in der Stadt Schubin, zu der Erwartung berechtigt, daß der besser gestante Theil der Judenschaft unserer Verwaltungs-Bezirks den angeordneten, nur die Verbesserung ihres Zustandes beabsichtigenden Maasregeln mit Vertrauen und Bereitwilligkeit entgegen kommen werde; auctorisiren jedoch die Königl. Landrätlichen Aemter, überall, wo die Ausführung nicht durch unüberwindliche Lokal-Schwierigkeiten, sondern durch den Eigenwillen der betreffenden Juden-Gemeinden verhindert wird, die gesetzlichen Zwangsmittel eintreten zu lassen.

Bis zum 1. November d. J. erwarten wir von allen Königl. Landrätlichen Aemtern ausführlichen Bericht, bis wie weit die Regulirung des jüdischen Schulwesens im Kreise geblieben ist. Es versteht sich, daß bei den einzelnen Ortsschaften auf die frühern, in dieser Angelegenheit erstatteten Vorträge und unsere inzwischen ergangenen Bescheide sorgfältige Rücksicht genommen werden muß.

Bromberg, den 14. Juli 1824. Abthl. I.

Das Domainen-Amt Wongrowiec ist, weil sämmtliche Vorwerke desselben bis auf Esniszewo bereits vererbpachtet worden sind, aufgehoben, und die bisher dazu gehörige Ortsschaften sind vom 1. Juni d. J. ab, dem Domainen-Amte Łaziska zugewiesen.

Bromberg, den 15. Juli 1824. Abthl. II.

iaknaysmocniéy o to, iżby szkoły żydowskie pokątne zamknięte, z wszystkimi dotychczas nie examinowanemi nauczycielami żydowskimi potrzebne examina przedsięwzięte, i wraze potrzebny dziéł żydowski do uczenia się zdolne srodkami zmuszającami szkołom miejscowym przekazanemi były.

Z pojedynczych szczęśliwych doświadczeń, iak naprzykład w mieście Szubinie, mamy prawo spodziewać się, że lepiéy myśląca część żydostwa Departamentu naszego rozporządzonym do polepszenia tylko ich stanu zmierzającym srodkiem z zaufaniem i gotowością odpowie, upoważniamy iednak Krol. Urzędy Radzco-Ziemiąnskie, aby wszędzie, gdzie wykonaniu tego nie nieprzewycięzione trudności miejscowe, lecz upór właściwych gmin żydowskich będzie na przeszkodzie, do zmuszających srodków prawnych przystąpiły.

Do dnia 1. Listopada r. b. oczekujemy od wstystkich Krol. Urzędów Radzco-Ziemiąnskich dokładnego rapportu, iak dalece uregulowanie szkół żydowskich w Powiecie nastąpiło. Rozumie się, że przy pojedynczych miejscach na dawniejsze w okoliczności téy zdane przedstawienia i na nasze w przeciagu tym wyszłe decyzje troskliwy wzgląd miány bydz musi.

Bydgoszcz, d. 14. Lipca 1824. W. I.

Urząd ekonomiczny Wongrowiecki, ponieważ tuż wszystkie folwarki onegoż aż do Toniszewa w wieszczą dzierzawę wypuszczone są, zniesiony iest, i należące dotychczas do niego osady od 1. Czerwca r. b. począwszy Urzędowi ekonomicznemu Łaziska przekazane są.

Bydgoszcz, d. 15. Lipca 1824. W. II.

791 Juli I.

N a z w e i s u n g

ber Marktpreise in den Kreis-Städten des Bromberger Regier.-Departements im Monat Juni 1824.

Namen der Kreis-Städte.	G e t r e i b e.								Gersten- Grübe.	Buch- weizen- Grübe.	Erbfen.	Fleisch ein Pfund.	Brand- wein ein Quart.	Heu ein Centner.	Stroh ein Schod.
	Weizen.	Roggen.	Gerste.	Hafcr.	Der Berliner Scheffel										
	Rtl. sgr. p.	Rtl. sgr. p.	Rtl. sgr. p.	Rtl. sgr. p.	Rtl. sgr. p.	Rtl. sgr. p.	Rtl. sgr. p.	Rtl. sgr. p.	Rtl. sgr. p.	Rtl. sgr. p.	Rtl. sgr. p.	sgr. pf.	sgr. pf.	Al. sgr. p.	Al. sgr. p.
1 Bromberg	1 3	1 16	7 12	7 11	6 18	1 2	20 17	6 2	4 4	9 9	2 15				
2 Chodzież	1 16	10 21	3 13	9 13	10 1	5 2	3 21	3 10	4 8	8 14	1 27	6 6			
3 Czarnikau	1 15	18 9	16 3	12 6	8 26	1 26	21 21	3 1	4 3	8 8	2 7	6 6			
4 Gnesen	1 9	5 18	3 14	9 14	10 1	18 4	24 20	3 1	6 5	11 13	3 23	6 6			
5 Inowrocław	1	15 15	15 1	10 14	1 15	1 20	15 15	1 1	4 4	8 12	6 15				
6 Mogilno	1 10	20 2	1 14	1 13	1 5	1 25	20 25	1 1	3 3	6 1	4 3				
7 Szubin	1 15	25 15	14 18	13 18	1 5	1 25	25 1	1 1	5 5	1 24	3 10				
8 Wirsitz	1 20	20 17	6 13	4 10	2 1	2 1	17 6	1 1	5 4	1 12	8 8				
9 Wongrowiec	1 15	17 6	13 4	10 2	1 2		17 6	1 1	5 4	1 12	8 8				

Bromberg, den 10. Juli 1824. Abthl. I.

791 z Lipca I.

W y k a z

cen targowych w miastach powiatowych Departamentu Regencyi Bydgoskiej w miesiącu Czerwcu 1824.

Nazwisko miast powiato- wych.	Z b o ż e				Kasza jęcz- mienna.	Kasza tatarcza- na.	Groch.	Mięsa funt.	Wó- dki kwar- ta	Siana cetnar.	Stomy kopa.
	Pszonica	Zyto.	Ję- czmień.	Owies.							
	tal. sgr. f.	tal. sgr. f.	tal. sgr. f.	tal. sgr. f.	tal. sgr. f.	tal. sgr. f.	tal. sgr. f.	sgr. f.	sgr. f.	tal. sgr. f.	tal. sgr. f.
1 Bydgoszcz	1 3	1 16	7 12	7 11	6 18	1 2	20 17	6 2	4 4	9 9	2 15
2 Chodzież	1 16	10 21	3 13	9 13	10 1	5 2	3 21	3 10	4 8	8 14	1 27
3 Czarnków	1 15	18 9	16 3	12 6	8 26	1 26	21 21	3 1	4 3	8 8	2 7
4 Gniezno	1 9	5 18	3 14	9 14	10 1	18 4	24 20	3 1	6 5	11 13	3 23
5 Inowrocław	1	15 15	15 1	10 14	1 15	1 20	15 15	1 1	4 4	8 12	6 15
6 Mogilno	1 10	20 2	1 14	1 13	1 5	1 25	20 25	1 1	3 3	6 1	4 3
7 Szubin	1 15	25 15	14 18	13 18	1 5	1 25	25 1	1 1	5 5	1 24	3 10
8 Wyrzysk	1 20	20 17	6 13	4 10	2 1	2 1	17 6	1 1	5 4	1 12	8 8
9 Wągrowiec	1 15	17 6	13 4	10 2	1 2		17 6	1 1	5 4	1 12	8 8

Bydgoszcz, dnia 10. Lipca 1824. Wyd. I.

Öeffentliche Bekanntmachung.

Es ist wahrgenommen worden, daß die Vorschriften der Verordnungen vom 17. März 1798 und vom 21. Mai 1799, nach welchen allen an des Königs Majestät Allerhöchsts selbst gerichteten Vorstellungen die vorhergegangenen Resolutionen der verschiedenen Behörden und, wenn von eigentlichen Prozessen die Rede ist, auch die in der Sache ergangenen Urtheile vollständig beigelegt werden sollen, ganz außer Acht gelassen werden.

Diese Anordnungen werden daher zufolge höherer Anweisung in Erinnerung gebracht, und Parteien, die es unterlassen, solche zu befolgen, haben es sich selbst beizumessen, wenn auf solche Vorfchriften nichts verfügt wird und dieselben allenfalls nur an die betreffende Behörde zur weitem Veranlassung und Vorbescheidung zurückgeschickt werden.

Eben dies wird auch geschehen, wenn Vorstellungen bei des Herrn Justiz-Ministers Excellenz ohne die vorhergegangenen Verfügungen oder Erkenntniß der Justiz-Behörden eingereicht werden sollten.

Wosen, am 17. Juli 1824.

Königliches Ober-Appellations-
Gericht.

Obwieszczenie urzędowe.

Spostrzeżonóm zostało, iż osoby z prośbami do Najjaśniejszego Pana bezpośrednio udające się, nie zachowują przepisów ustaw z dnia 17. Marca 1798. i 21. Maja 1799. wedle których do prośb tych wszelkie od władz, do których się poprzednio udawały, im udzielone rezolucyje, a w procesach i wyroki w nich zapadłe dołączone być mają.

Zwracając zatem w skutek polecenia wyższego uwagi wszystkiemi na powyższe przepisy, ostrzegamy, iż strony same sobie winę przypiszą, gdy wraze nie zachowania takowych na przełożenia ich zaden wzgląd mianym nie będzie, i owszem takowe tylko właściwey władzy, w celu wydania na nie dalszego rozporządzenia i udzielenia podajacemu rezolucyi postanowieniami zostaną.

Toż samo ma mieć miejsce, gdy w razie zanieśienia prośb do JW. Naczelnika Sprawiedliwości uzyskane poprzednio od Władz sądowych rezolucyje i wyroki Sądów dołączone nie będą.

Poznań, dnia 17. Lipca 1824.

Królewski Najwyższy Sąd
Appellacyjny.

Personal-Chronik.

Der bisherige Vikarius, Herr Valentin Borowicz, zum Probst der katholischen Kirche in Jaktorowo.

Kronika Osobista.

Dotychczasowy wikaryusz J. X. Walenty Borowicz na Proboszcza kościoła katolickiego w Jaktorowie.

Der katholische Seminarist Johann Joseph Kuffliki als interimistischer Lehrer der Stadtschule zu Eyrn, Schubin'er Kreises.

Seminarysta katolicki Jan Józef Kuffliki na interimistycznego nauczyciela szkoły miejskiej w Keyni Powiecie Szubińskim.

Der evangelische Schulamts-Kandidat Andreas Klatt als interimistischer Lehrer bei der evangelischen Schule zu Rakowo, Gnesener Kreises.

Kandydat szkolny ewangelicki Andrzej Klatt na interimistycznego nauczyciela przy szkole ewangelickiej w Rakowie Powiecie Gniznińskim.

Berichtigung in No. 30. des diesjährigen Amtsblatts.

Pag. 291,	Zelle 9	von unten	lies:	353 bis 355,	statt:	353 bis 355.
besgl.	— 5	— —	—	nach den,	—	nach dem.
Pag. 292,	— 8	von oben	—	franke Kinder,	—	franken Kinder.
besgl.	— 21	— —	—	baare,	—	baaren.

(Siehe der öffentliche Anzeiger No. 31.)